

BESZÁMOLÓ JELENTÉS

a dorogi "József Attila" Múvelődési Központ
"Kadió Ottokár" barlangkutató szakkörének
1977.évi tevékenységéről

Az 1977.év folyamán munkánkat -az előző évekhez hasonlóan- a Sátorköpusztai- és a Strázsa-barlang további feltárása és karbantartása képezte. A két barlang közötti feltételezett összeköttetés felfedezése, a barlangok még elzárt részeinek feltárása és a már ismert szakaszok karbantartása, az érdeklődők számára bemutatás biztosítása alkották tevékenységünket ezen a területen.

a./ A kutatómunka váltakozóan egész évben folyamatosan szombat - vasárnaponként folyt.

I. A Sátorköpusztai barlang a legrégebbi kutatási területünk.

A sok évig hiába remélt továbbjutás 1977.évben végre sikerült. Az előző évi jelentésben részletezett feltárási munkát a későbbiekben a függőknánál fakadó rétegforrás nagy mértékben akadályozta, állandóan víz alatt tartva a keskeny bejáratú szakasz kuszodáját, emerre a további feltárás folyik. Ezért a víz elvezetését /csőrendszer beépítését, a forrásfenék betonozását, a vizcsorgás egybefogását/ kellett megoldani. Gondot okozott az ácsolat aljánál a betüremkedő képlékeny agyag, amely fentről /állandó nyomás alatt/ újabb utánpótlást kapott. Az ácsolás teljes befejezése /tűzés, sűrű bélelés, rögzítés/ után kerülhetett csak sor az új "Kadió"-szakasz további feltárására. Ugyanigy gondot okozott a felhozott agyagos törmelék elhelyezése is. A nagyterem egyenetlen részeit töltöttük fel a kihordott anyaggal. Az októberben felszerelt telefonvonal nagymértékben megkönnyítette a munkák irányítását.

A Sátorköpusztai barlangnál a feltáró munkára fordított napok száma 24 volt. 184 fő 651 munkóra végzésével folytatta itt a feltárást.

A barlang járatait állandó karbantartási munkákkal tettük

alkalmassá arra, hogy szélesebb körű érdeklődést is kielégíthessen, illetve a fáradalmaikat vállaló túristák, diákok és egyéb látogatóink is bejárhassák a barlang szakaszait.

Itt jegyeznénk meg, hogy minden érdeklődő szerint megérdemelné hazánk e létványossága, hogy sokkal több figyelmet kapjon. Csoportunk anyagiak híján képtelen megoldani, hogy az egyes, nehezebben járható szakaszokat kiépített lépcsőkkel hidaljuk át.

- II. A Strázsa-barlang feltárási munkálatait megnehezíti, hogy végpontján az elkeskenyedő járat hasadékban végződik. A hasadék szélesítése, -amely a törmelék kiszállítása miatt szükséges lenne- egyelőre megálljt parancsolt a feltárásoknak, melyek most tavasz óta ideiglenesen szüneteltek a szükséges felszerelés beszerzésének nehézségei miatt. Ez évben itt 38 fő 5 munkanapon 160 óra munkát végzett.
- III. A tavasztól kezdve legjelentősebb feltárási területünk a Pilisnyergi viznyelő volt, amely a nyári időszakban, sőt a hűvösebb idő beálltáig a legtöbb munkát, munkaórát és erőfeszítést igényelte.
- Nagy könnyebbséget jelentett a Pilisi Parkerdő által készített és felállított kutató-faház megépítése, hiszen így megkönnyítették védett fekvőhellyel az itt-tartózkodást és nem kellett már minden alkalommal az összes felszerelést magunkkal vinni. Így a szabad szombatok lehetővé tették, hogy 2 - 2 1/2 napos munka minden perce kihasználható legyen. A táborhely kialakítása után teljes erővel folyhatott itt a feltáró munka.
- Itt a mélyítési munkahely felett elhelyezkedő "Reszelő"-szakasz rendkívül szűk, a törmelék kiszállítását erősen akadályozta. Ezért elhatároztuk a repedés-ág megkerülését, melyet a teljes szelvényű bontás lehetővé is tett. Az előző években végzett feltárás "jellegzetességét" - a csak előrehaladást célzó keskeny szelvényű bontást most teljes szel-

vényü bontás váltotta fel, hiszen a biztonságos munkát csak ez garantálhatta. Így elejét lehet annak is venni, hogy a következő évi hóolvasás során a nyelőbe zúduló víz újabb mennyiségű törmelékkal tömje el a már kibontott szakaszokat. Nagyon valószínű, hogy a következő hóolvasás víztömege már segítők lesz a további feltárásokban, áttörheti a törmelékdugót. A reszelő-ág felső pereméről, a holocén üledék legfelső rétegéből újabb redős zápfog került elő, valószínűleg az előző évi hasonló töredék része. A leletet Dr.Kardos László lótól származónak határozta meg /Equus cabellus Lineé/, amely a felszínről a későbbi üledékekkel kerülhetett a barlangba.

A feltárás további méterekkel vitte tovább a víznyelő bontását, melynek hossza kb. 40 méter körül jár, a felsőbb szakaszokon újabb 2 fülkével gazdagodtak a járatok és az alján is tereemmé szélesedik ki. Rendkívül fárasztó, nehéz munkát kíván itt a feltárás kutatóinktól, mert kötéllel 2 szakaszban lehet a depónia használatával a vödröket felszínre juttatni és a járat nyirkos és hideg. Összel egy további helyiség kialakítása is szükségessé vált, ezért a kutató-faház mögött raktárhelyiséget mélyítettünk a hegyoldalba. Ennek építése raktározási gondjainkat is megoldja és további szálláshelyeket is biztosít a kutatóknak. Teljes befejezését, berendezését csak a téli időszak elmúltával tudjuk majd elkészíteni.

Az itteni munkahelyen csoportunk tagjai 37 munkanapon 248 fővel 1027 munkaórát teljesítettek, s további kutatását is folytatjuk 1978.évben.

IV. A dorogi Mésznyű kőbányái évek óta szolgálnak olyan meglepetésekkel, amelyek miatt fokozottan figyelemmel kísértük az itt folyó kőbányászatot egy újabb hélivízes barlang reményében. Többször harántoltak itt kisebb hélivízes barlangkürtöket, feltörési vízjáratokat.

Ez évben, októberben azután nagyobb jelentőségű hírt kaptunk: az "Új-bánya" üzemi részben a II.szinti kőbányájának

baloldali falán a robbantás után komoly méretű, tipikusan hévizes üreg nyílt meg, amely rendkívül gazdag hévizes eredetű képződményekben. A Mészai vezetőivel történt megbeszélések után, mellyel a terület épségét, további művelésének megállítását kértük, megkezdtük a barlang feltárását. A kőbánya ÉNy-i oldalfelében nyíló barlang rendkívül szép, tipikus, a Sátorkőpusztai barlangra emlékeztető tágas felső járata kb. 10 méter hosszan 60° -os lejtéssel halad, majd függőlegesbe fordul. Innen oldaljárat is indul, mely rendkívül gazdagon gipszkristállyal borított gömbfülkét rejteget. A többi részen aragonit-fürtök dús tömege borítja a falat olyan mennyiségben és szépségben, amely eddigi tapasztalataink szerint páratlan. A függőleges szakaszhoz is több gömbfülke csatlakozik, melyek épp oly gazdagok képződményekben. Az akna alja törmelékdomb, melynek zöme valószínűleg a robbantás során zúdult le, mert egészen laza helomban áll.

Ez a törmelék zárja el középen a járat további mélységbeli folytatását, bár kétfelől is nyílik oldalirányból egy-egy hasadék, mely a törmelékhalmot körbekerítve járható. Lazán települt hatalmas borsóköves aragonit-tömbök borítják a körjárat mennyezetét, oldalfalait, sőt a talpzatot is. Sajnos ezt a közepénél zárja el a bezúdult törmelék. A hideg beálltáig sikerült az alapvető méréseket is elvégezni. Ezek alapján a járat feltárt szakaszának mélysége 17 méter, a járatok össz hossza meghaladja a 40 métert. Az elkövetkező időszakban a hátralévő méréseket kívánjuk elvégezni itt, majd a szükséges feltárásokat, hogy ez a kicsi, de rendkívül sokat ígérő barlang esetleg a Sátorkőpusztai barlang méltó társává fejlődhessen. Az eddigi képződmények láttán reményeink nem hiába valók, hiszen a felszínen végzett becslések és a terület elhelyezkedése az is mutatja, hogy szerkezetileg a tokodi bányák hasadékrendszeréhez tartozik ez a barlang, amely köztudottan leglátványosabb barlangi üregrendszerünket rejti.

Itt eddig 31 fővel 150 munkaórát teljesítettünk.

Itt a robbantás következtében lehullott képződményeket, kristályokat gondosan begyűjtöttük.

- b./ Az év folyamán folytattuk a környéken lévő és a dorogi bányabeli ásványtársulások, kristályok, képződmények gyűjtését.

Évek óta tudjuk, hogy kutatóterületünkön a barlangok tudományos feldolgozása /biológiai, ásványtani, geológiai, stb./ nem teljes. Mivel csoportunkban ehhez szakember nincs, többször is kértük a t. Társulatot, hogy ebben a nagyarányú tudományos munkában segíteni sziveskedjenek. Ismételten ezúton kérjük segítségüket, hiszen úgy a Sátorkői, mint a Strázsa- és az új dorogi barlang megérdemelné a figyelmet a szakemberek részéről is.

Klimavizsgálatainkat ebben az évben is folytattuk, folyamatosan végezve a méréseket 2 hetenként a Sátorkői és a pilis-nyergi barlangban. Hőmérsékletmérést és páratartalom mérést végzünk folyamatosan.

- c./ A barlangokat látogató csoportok részére ez évben is -előzetes megkeresés után- szakszerű vezetést biztosítottunk. Ennek során 14 alkalommal 195 fő látogató járta végig képződményekben gazdag barlangjainkat. E mellett a társulat különböző csoportjai is gyakran keresik fel Sátorkőt, hiszen a könnyen járható üregek főként a kezdő fiatalok számára nyújtanak utolérhetetlen élményt. Ez úton szeretnénk kérni a csoportokat, hogy látogatósaikat minden hónap 2. vasárnapján szívesen fogadjuk, hogy emellett a feltáró munka folyamatosságát is biztosítani lehessen.

- d./ Az év folyamán csoportunk tagjaival -főként az újonc fiatalokkal- több túrát tettünk hazai barlangjaink megismerésére.

A Szoplaki Ördöglyuk, Pilisbarlang, Leány- és Legénybarlangok, Tokod-eltérői bányabeli barlang, a Tatabányai Vértes l. barlang, a Gerecsei barlangok és viznyelők, Pisznice bejárása mellett 4 fő kutatónk vett részt a Rimaszombati szlovák kutatók 3 napos táborában, valamint a tatabányai Vértes l. csoport kutatótábo-

rának munkáletaiban 5 fő képviselte csoportunkat.

Az MKBT Vándorgyűlésén ugyancsak 5 fő képviselte csoportunkat.

- e./ A szükségessé vált régi térképek felülvizsgálata és ellenőrzése miatt elkezdtek a Sátorkőpusztai barlang teljes új térképének elkészítését, amelyen a már azóta felfedezett szakaszok is szerepelnek majd /felső gömbfülke-sor, nagy-kupola, középszintű kristályterem, mélyszintű új Kadiő-szakasz, stb./ A rendkívül aprólékos munka összesítése még hátra van, mely a méréseket és rajzolást végző csoporttársunk katonai szolgálata miatt megszakadt, s melynek folytatását másnak kellett átvenni.

E mellett elkészült a Pilisnyergi Viznyelő-barlang térképe is, mely már csak fénymásolásra vár. Terveink szerint készül a dorogi új barlang mérése is. Mindezekkel a tervezett dokumentációs feladatainkat teljesítettük, a szükséges technikai feltételek megteremtése azonban sokszor komoly nehézséget jelent.

- f./ Nagyon szívesen építünk ki "testvérkapcsolatokat" más társulati csoportokkal. Nagy örömünkre szolgált a Fényes Elek csoporttal kialakult jó munkakapcsolat és a tatabányai csoporttal létesített rendkívül bajtársias, szíves együttműködés. Rendkívül gyümölcsöző a két csoport együttműködése, amely közösen szervezett munka-táborokkal, túrákkal és hangulatos közös tábortüzekkel gazdagított mindannyiunkat. Reméljük, a továbbiakban is jó "szomszédvár"-ként dolgozunk együtt.

- g./ Csoportunk arra legérdemesebb 5 tagja részt vett az Országos Társulat Csősz-pusztai barlangoknál rendezett országos vándorgyűlésén, ahol igen sok tudományos és gyakorlati bemutatót szerzett tapasztalattal gazdagodtunk.

- h./ Az év során folytattuk az új kutatók belépése miatt a csoport technikai felkészítését, ahol a biztonságtechnikai ismeretek mellett gyakorlati kötélerezkedési-mászási- és csomózási stb. ismereteket adtunk át.

Emellett folyamatosan végeztük a térképezési csoport mérési ismereteinek kiegészítését, bővítését.

Az 1977. év fentiekből kitűnően rendszeres, komoly kutatómunkában telt, ami a két barlangban jelentős előrejutást eredményezett.

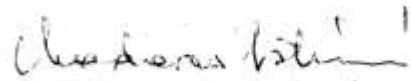
A barlangjaink megvédése az előző évekhez képest ez évben nem okozott különösebb feladatot, egy kisebb falbontás kijavításán kívül.

Csoportunk a rendszeres feltárómunka során létszámában jelentősen kicserélődött, de nem csökkent és így létszám gondunk nem volt.

Igy az 1978. évi munkánkat újult erővel és megnövekedett reményekkel kezdjük és egyúttal köszönetet mondunk a dorogi "József Attila" Művelődési Központnak a működésünk zavartalanságát biztosító anyagi- és irányítói segítségért.

Dorog, 1978. február 15.

Jó szerencsét!

Madaras Istvánné